

Türkiye Eğitim Dergisi

(2025) Cilt 10, Sayı 2, s. 200-224

Müzik Öğretmenlerinin Türk Halk Ezgilerine Dörtlü Armoni ile Gitar Eşliği Yapabilmesine Yönelik Geliştirilmiş Öğretim Yaklaşımı

Levent DOĞRU*¹

Zeki NACAĞCI²

Özet

Araştırma, Türkiye'deki müzik öğretmenlerinin, Türk halk ezgilerine yönelik eşlik yapma anlayışlarını, karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini inceleyerek, dörtlü armoni sistemine dayalı gitar eşliği yapabilmesine yönelik yeni bir öğretim yaklaşımı geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu temel amaç bağlamında müzik öğretmenlerinin gitar eşliğinde güncel ve pratik yaklaşımlar kazanarak mesleki gelişimlerine katkı sağlamak, Türk müziği eserlerinde yaşanan eşlik sorunlarına çözüm üretmek ve Güzel Sanatlar Liselerindeki gitar eğitimini yürüten öğretmenlerin gitar eşliği yapabilme becerilerine ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamak hedeflenmiştir. Aynı zamanda alanında ilk olma özelliği taşıyan bu araştırma ile Türk müziği hakkında bilgi sahibi olmayan uluslararası müzik eğitimcileri için Türk halk ezgilerinin icra edilebilirliğinin artırılması hedeflenmiştir. Dörtlü armoni sistemi temelinde düzenlenen eşlikler, hem kültürel mirasın korunmasına ve modern müzik eğitiminin zenginleşmesine katkı sağlayacak hem de Türk halk ezgilerinin geleneksel melodik-ritmik yapılarının korunmasına ve evrensel notasyon sistemiyle pedagojik açıdan uygulanabilir materyaller sunulmasına katkı sağlayacaktır. Eylem araştırması yöntemiyle yürütülen çalışmaya, sekiz müzik öğretmeni katılmış, uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen eşlik örnekleri farklı zorluk seviyelerine göre yapılandırılmıştır. Bulgular, Türk halk ezgilerinin özgün karakterlerini koruyan ve dörtlü armoni ile eşlik yaklaşımının hem öğretmenler hem de öğrenciler için yararlı bir öğrenim ve öğretim aracı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Türk Halk Ezgileri

Gitar Eğitimi

Eşlik

Müzik Öğretmenleri

Öğretim Yaklaşımı

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 02.09.2025

Kabul Tarihi: 23.12.2025

Elektronik Yayın Tarihi: 29.12.2025

DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1776131

¹ ATSO Güzel Sanatlar Lisesi, Antalya, Türkiye, leventdogru73@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8538-2073

² Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, Burdur, Türkiye, znacakci@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0791-4641

An Improved Teaching Approach for Music Teachers to Accompany Turkish Folk Melodies with Quadral Harmony and Guitar

---

Abstract

The study aimed to develop a new instructional approach for guitar accompaniment through the Quadral harmony system by exploring music teachers' perspectives on accompanying Turkish folk music in Turkey, the obstacles encountered, and proposed solutions. With this primary objective, the study aimed to improve the development of music teachers by offering contemporary techniques for guitar accompaniment, tackling the difficulties encountered, and enhancing the guitar accompaniment skills and career progression of instructors teaching guitar at Fine Arts High Schools. This study, the initial exploration in this field, aimed to improve accessibility to Turkish folk songs for global music educators who are not well-acquainted with Turkish music. Employing the Quadral harmony framework for musical accompaniments supports the preservation of cultural heritage and enriches modern music education, also preserving the classic melodic and rhythmic elements of Turkish folk music and providing valuable educational tools via a universal notation system. The research included eight music educators and employed action research methods. Instances of support grounded in expert knowledge were categorized into various levels of complexity. The findings suggested that the accompaniment technique employing Quadral harmony, preserving the genuine traits of Turkish folk music, acts as a valuable teaching aid for instructors and students.

Keywords

Turkish Folk Melodies
Guitar Education
Accompaniment
Music Teachers
Teaching Approach

About Article

Sending Date: 02.09.2025
Acceptance Date: 23.12.2025
Electronic Issue Date: 29.12.2025

DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1776131

GİRİŞ

Müziğin temel yapı taşları, binlerce yıl öncesinden aktarılan tarihi ve kültürel birikimlerin sonucu oluşmuş çok boyutlu unsurlardır. Zaman içinde bireylerin duygusal deneyimleri ve kültürlerarası etkileşimle şekillenen olgular, ritim, melodi, armoni, form ve tını gibi müzikal unsurların oluşmasını sağlamıştır. Bu temel unsurlar, müziğin hem algılanışını hem de icrası sırasında müziğin yapısını ve ifade gücünü belirlemede önemli rol oynar. Bu bağlamda müzikte "eşlik" kavramı da müziğin temel yapı taşları arasında önemli bir yer tutar ve müziğin ifade edilmesinde önemli bir rol oynar. Eşlik, bir melodinin dinleyiciye aktarımını armoni ve ritim gibi unsurlarla destekleyerek müzikal anlatımı zenginleştiren bir yapıdır.

Tambajong'a göre eşlik, müzikte vokalin arka planında kullanılan enstrümantal müziği ifade eden "eşlik etmek" fiilinin isim biçimidir (Tambajong, 1992, akt. Pramadita ve

Machfauzia, 2020). “Tagg”, ise, eşlik etmenin melodiyi destekleyici rolüne ilişkin olarak melodi kadar önemli olabileceğini, bazen daha da önemli olabileceğini belirtmiştir. Örneğin basit tek sesli bir ninnide eşliğin olmadığını ama melodiyi icra edenlerin müzikle uyumlu olarak ayaklarını yere vurduklarında veya dinleyicilerin melodiyle uyumlu olarak ellerini çırptığında ninniye müzikal katkı sunarak bir nevi eşlik yaptığını ve ninniye duygusal anlam kazandırdığını ifade etmiştir (Tagg, 2000).

Eşlik: Ana ezgiden duyular yoluyla edinilen duygusal etkiyi arttırma amacı güden sesler olarak tanımlanabileceği gibi eşlikte bu etkiyi armonik sesler bütünü ile aktarabilecek birçok farklı tür bulunmaktadır. Lied eşlik modeli, şarkı veya arya gibi solo vokal parçalarında piyano veya benzeri bir enstrüman tarafından sağlanan eşlik türüdür. Bu model, genellikle Alman romantik müziğinde yaygın olarak görülür. Ayrıca, harf şifre yöntemi ile isimlendirilen eşlikleme tarzları da mevcuttur. Bunlar, armonik eşlik, melodik eşlik ve ritmik eşlik gibi çeşitli kategorilere ayrılabilir. Armonik eşlik, melodinin altındaki akor yapılarıyla desteklenirken, melodik eşlik, eşlik enstrümanının da melodik hatları aktardığı durumlardır. Ritmik eşlik ise daha çok ritim ve tempo sağlamak amacıyla kullanılır. Tüm bu eşlik türleri, icra edilen eserin yapısına ve stiline uygun olarak seçilerek müzikal performansın zenginleşmesine katkıda bulunur. Gitar çalgısı ile yapılan eşliklendirme sürecine bakıldığında özellikle barok dönemden günümüze kadar ana ezgiye eşlik eden “Alberti Bası”, “Tab” sistemi, şifreleme harf yöntemi, müzisyenin icra sırasında tamamen kendi armonik bilgisine dayalı ezgiyi takip eden doğaçlama eşlik gibi birçok yöntem bulunmaktadır.

Müzik eşliğinde gitarın önemine değinirsek; Gitar, 16. yüzyıldan itibaren müziğe eşlik eden bir enstrüman olarak da kullanılmış ve zaman içerisinde bu işlevi daha da pekiştirmiştir. Gitar eşliğinin tarihsel ve kültürel gelişimi, müzikal performanslarda önemli bir yer edindiğini açıkça göstermektedir. Gitar eşliği, müzikal performanslarda özellikle vokal ve diğer enstrümanlara zengin bir armonik yapı ve ritmik destek sağlayarak belirleyici bir rol oynayabilmektedir. Hem melodik hem de ritmik işlevleri aynı anda yerine getirebilmesi, gitarın çok yönlü bir enstrüman olarak öne çıkmasını sağlamaktadır. Gitarın sağladığı eşlik, müzikal performanslara yalnızca estetik bir değer katmakla kalmaz, aynı zamanda dinleyicilerin duygusal tepkilerini olumlu yönde şekillendirerek iletişim süreçlerini daha etkili hale getirir. Bu çok yönlülük, gitarın solo ya da grup performanslarına derinlik katmasına olanak tanır ve eserin dinamiklerini zenginleştirir. Bu nedenle, gitar eşliği bir eserin bütünlüğünü ve estetik değerini önemli ölçüde artıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Eisenhardt, 2014; Galizio ve Hendrick, 1972; Jensen, 1985; Manuel, 2003; Schwartzberg ve Silverman, 2012; Van Amersfoort, 2013).

Müziğin uygulama, anlatım ve duygu dünyasında bu denli öneme sahip olan eşlik aynı zamanda örgün müzik eğitiminde önemli bir yer edinmiştir. Guilbault (2004), melodi-ritim, melodi-ahenk, tını-melodi gibi müziğin temel unsurlarının eşlikle bir arada sunulmasının, çocukların daha bütüncül müzikal durumlara yanıt verebilmelerine olanak sağladığını ifade etmiştir. Benzer şekilde Xin (2023), müzik eserlerini öğrencilere eşlikle sergilemenin, bu eserlerdeki duygu ve anlamların anlaşılabilmesi için olumlu bir müzik ortamı yaratmanın ve öğrencilerin müziğe olan coşkusunu teşvik etmenin, bestecilerle öğrenciler arasında duygusal bir rezonans oluşturduğunu vurgulamakla birlikte eşlikle çalışmanın öğrencilerin müzik bilgilerini kavramalarını kolaylaştırmakta, sanatsal ufuklarını

genişletmekte, müzik derslerindeki öğretim verimliliğini artırmakta ve doğru estetik zevk geliştirerek sanatsal başarılarını yükseltmekte olduğunu belirtmiştir.

Bu bağlamda eşliğin; öğrencinin ezgiyi temiz ve doğru seslendirmesine yardımcı olduğu ve müzikal ifade gücünü kuvvetlendirdiği, çoksesliliği algılamasını, tanınmasını, duymasını ve söyleme alışkanlığı edinmesini desteklediği, bunların yanı sıra, süreci hem öğretmen hem de öğrenci açısından daha ilgi çekici, akıcı, keyifli kıldığı, özgüven, tutum ve diğer eğitim öğretim amaçlarına ulaşmayı kolaylaştırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Akgül, 2013; Bağcı, 2009; Çevik ve Güven, 2011; Ergen, 2010; Piji, 2018; Kardeş ve Demirci 2019; şimşek, 2019; Yılmaz, 2010; Springer ve Silvey, 2018).

Çalışmanın Gerekliliği ve İhtiyaç Analizi

Ülkemizde eşlik ve gitar eşliğinin mevcut durumu değerlendirildiğinde; müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun derslerdeki çalgı eşliğinin öneminin farkında oldukları ancak okul ders kitaplarındaki eserlere eşlik yapamadıkları, yeterli sayıda eşlik materyalinin olmadığı, var olan eşliklerin ise çalabilme (icra) seviyelerinin üstünde olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra lisans müzik eğitimi öğrencilerinin, eşlik dersinin gelecekteki kariyerlerine hazırlanırken vazgeçilmez öneme sahip olduğunu bildikleri yaygın olarak kabul edilmektedir (Aydınoğlu, 2005; Bulut, 2004; Çalışır, 2023; Çevik, 2011; Çevik ve Güven, 2011; Foster ve Causby, 2024; Koç, 2021; Köz, 2007; Lyke, 1969; Milli, 1999; Onuray Eğilmez, 2003; Pramadita ve Machfauzia 2020; Sönmezöz, 2006; Yungul, 2008). Bu durum, mevcut birçok eşliğin müzik eğitiminin pedagojik hedefleriyle uyuşmadığını ve eğitimcilere öğretimlerini desteklemede birkaç uygulanabilir seçenek sunulduğu gerçeğini ortaya koymaktadır (Zavadska ve Davidova, 2019).

Türkiye’de örgün eğitimde kullanılan müzik ders kitapları incelendiğinde ise; şarkı eşliklerinin yok denecek kadar az olma durumunun devam ettiği, çalgıya özel eşliklerin bulunmadığı görülmüştür. Okul kitaplarındaki şarkı eşliklerinin yeterince olmamasına rağmen, eserlerin eşliksiz olarak icra edilmesinin amaçlandığı düşünülmemeli, eserlere eşlik becerisinin, tüm kademelerdeki müzik öğretmenleri için kazanılması gereken temel bir beceri olduğu unutulmamalıdır. Bunun yanı sıra örgün eğitimdeki müzik derslerinde okullarda piyano bulunmasındaki zorluklar, piyanoyu taşıma, akort sorunu gibi unsurlar göz önüne alındığında, müzik öğretmenleri için gitarın, çoksesli eşlik çalgısı olarak okul şarkılarına eşlik yapmaya uygun ve olumlu katkı yapabileceği yönündeki destekleyici görüşlerde görülmektedir (Koç, 2021; Köz, 2007; Uyan, 2017; Yılmaz, 2010).

Eşlik ve halk müziği ilişkisine değerirsek; her ülkenin kendi halk müziğinin örgün eğitimde kullanılması ve öğretilmesi hem kültürel miraslarının korunması hem de bireylerin müzikal kimliklerinin gelişimi ve ortak duyguların oluşumu açısından büyük bir öneme sahiptir. Halk müziği, bir toplumun tarihini, kültürel değerlerini, inançlarını ve sosyal yapısını yansıtan geleneksel bir müzik türüdür. Bu müziklerin eğitim yoluyla yeni nesillere aktarılması, kültürel sürekliliği sağlamak ve geçmişle olan bağları canlı tutmak için gereklidir (Börekci ve Nacakçı, 2020). Bu nedenle, her ülkenin kendi halk müziğinin müzik eğitimi müfredatında yer alması, öğrencilerin hem kültürel hem de müzikal açıdan daha zengin bir eğitim almalarını destekleyecektir.

Günümüz popüler kültürde yetişmiş öğrencilerin halk ezgilerinden keyif almaları ve benimsemeleri için bu ezgilerin eşlikle özellikle de gençler tarafından tercih edilen gitar ile sunulması beklenen kazanımlar için faydalı olacaktır. Ancak yapılan literatür taramasında,

müzik öğretmenlerinin müzik ders kitaplarında yer bulan Türk müziği içerikli makamsal eserlere çalgı eşliği yapabilme konusunda yetersiz oldukları ve hizmet içi eğitimlere ihtiyaç duydukları birçok araştırmada yaygın olarak ifade edilmiştir (Demirtaş, 2011; Kardeş ve Demirci 2019; Koç, 2021; Öztürk, G. ve Öztürk, Ö. 2019; Sönmezöz, 2006). Müzik eğitimcilerinin hem kendi geleneklerine ait müzikleri hem de kendi kültürleri dışındaki müzikleri öğretmek için sürekli olarak daha etkili yollar aramakta oldukları görülmüştür. Ayrıca okullardaki keyifli aktivitelerin, sadece sınıf içinde öğrenmeyi teşvik etmekle kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin öğrendiklerini okulun dışında kullanmaya veya uygulamaya devam edebilme ihtimallerini yükselttiği görülmüştür (Campbell, 1998; Campbell, 2004; Marsh, 2008, akt. Huisman Koops, 2010).

Örgün müzik eğitiminde “Gitar” çalgısı ve müzikal eşliğin önemine ilişkin tüm bu teorik çerçeve ve literatür göz önüne alındığında, müzik eğitimcilerinin gitar eşliğini öğrenmelerinin ve uygulamalarının hem eğitim süreçlerinin kalitesini artırmak hem de öğrencilerin müzikal gelişimlerini desteklemek açısından önemli bir gereklilik olduğu görülmektedir. Bu bağlamda günümüz örgün eğitimdeki gençlerin gitar çalgısına olan olumlu bakış açısı, gitarın, diğer enstrümanlara kıyasla erişilebilirliği, taşınabilirliği ve öğrenme sürecindeki pratikliği sayesinde öğretim sürecinde çok yönlü bir enstrüman olarak kullanılabilir olması öğrencilere ritmik ve melodik yapıları aynı anda öğretme imkânı sunabilecektir. Gitarın çok yönlü yapısı, öğrencilerin hem melodiyi hem de akorları öğrenmelerini sağlayabilir, bu da onların müzikal anlayışlarını genişletebilir. Ayrıca, gitar eşliğinin sağladığı ritmik destek, öğrencilerin zamanlama ve koordinasyon becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Dolayısıyla müzik öğretmenlerinin “Gitar” çalgısını sınıf içi uygulamalarda daha etkin kullanabilmesine yönelik yapılan çalışmalar ve öneriler, öğretmenlerin etkili bir öğretim gerçekleştirmesine olanak sağlayıp öğrencilerin müzik derslerine olan ilgisini ve motivasyonunu artırabilir. Aynı zamanda gitar eşliği öğrencilere grup halinde müzik yapma ve iş birliği becerilerini geliştirme fırsatı sunabilir. Bu nedenle, gitar eşliğinin müzik derslerinde kullanımı ve gelişimini destekleyen çalışmalar öğrencilerin yalnızca teknik becerilerine değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişimlerine de önemli katkılar sağlayacaktır. Literatürdeki bu mevcut durum göz önüne alındığında müzik öğretmenlerinin profesyonel gelişimlerine katkı sağlayacak, bir nevi kılavuzluk yapacak bu ve buna benzer çalışmaların yapılması önemli bir gereksinim olarak görülmektedir.

Bu tür yol gösterici çalışmalar öğretmenlerin müziksel kavrayışlarını genişleterek, onları daha donanımlı bir rehber haline getirebilecektir. Müzik eğitimcilerinin gitar eşliği becerilerini geliştirerek müzik eğitiminin niteliğini artırmada önemli bir adım atmalarına olanak sağlayabilecektir. Yine mevcut literatür de uluslararası platformda müzik eğitimcilerinin özellikle Türk müziği eserlerine yönelik eşlik yapabilme becerilerindeki eksiklik ve ihtiyaç analizleri göz önüne alındığında bu alana özel çalışmaların yapılma gereksinimindeki ihtiyaç daha da belirgin olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Türkiye'deki müzik öğretmenlerinin Türk Halk ezgilerine yönelik eşlik yapma anlayışları, sorunları ve çözüm önerilerine odaklanan bu çalışma, müzik öğretmenlerinin Türk halk ezgilerine dörtlü armoni sistemini kullanarak gitar eşliği yapabilmesine yönelik yeni bir öğretim yaklaşımı geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Bu temel amaç çerçevesinde çalışmada ayrıca, müzik öğretmenlerinin gitar eşliğinde yeni güncellenmiş pratik yaklaşımları kavrayarak profesyonelleşmesine katkı sağlamak, öğretmenlerin örgün müzik

eğitiminde Türk müziği eserlerindeki gitar eşliği sorununa çözüm bulmak, Güzel Sanatlar Liselerinde gitar derslerini yürüten öğretmenlerin gitar eşliği yapabilme becerilerini geliştirmek hedeflemiştir.

Gitar eşliği, müzik eğitiminin vazgeçilmez bir parçası olup, öğrencilerin müziksel farkındalığını ve motivasyonunu arttırmada önemli bir rol oynamaktadır. Günümüzde örgün eğitimdeki gençlerin gitar çalgısına olan ilgisi düşünöldüğünde, çalışmada öğretmenlerin eşikleme yapabilme becerilerini geliştirmeye yönelik sunulan yaklaşımlar, okul ve sınıf içi uygulamalara doğrudan katkı sağlayarak öğrencilerin bilgilerini uygulamaya dönüştürmesine ve kendi çalgı seviyelerine özgü yaratıcı eşlikler geliştirmelerine olanak sağlayabilecektir.

Müzik öğretmenlerinin bu beceriyi kazanması, müzik derslerinin daha etkili ve ilgi çekici hale gelmesine yardımcı olacaktır. Müzik Eğitimcilerinin mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak bu çalışma, teori ve uygulamayı harmanlayarak, müzik öğretmenlerinin öğrencilerine daha zengin ve kapsamlı bir müzik eğitimi sunmalarına katkıda bulunacaktır.

Çalışma özelde, Türk halk ezgileri eşliğine odaklansa da eserlerin gitarın tüm dünyada kabul edilen notasyon sistemine göre yazılması ve eşiklendirilmesi Türk halk ezgilerinin icra edilebilirliğini arttıracaktır. Çalışmanın uluslararası müzik eğitiminde Türk müziğine uzak olan müzisyenlerin, Türk halk ezgileri temelli eşlik yapma becerilerini geliştirmeye yönelik yol gösterici bir rehber olacağı düşünölmektedir. Çalışmanın ayrıca, Türk halk ezgilerinin gitar eşliğiyle harmanlanmasını hedefleyerek hem kültürel mirasın korunmasına hem de modern müzik eğitiminin zenginleşmesine katkı sağlayacağı ön görölmektedir. Aynı zamanda, Türk halk ezgilerine gitar eşliği yazımında, halk ezgilerinin melodik ve ritmik yapılarını korumaya rehberlik edecek ilkelerin oluşturulmasına katkısı bakımından önem taşımaktadır.

Çalışma Türk halk ezgilerine dörtlü armoni kullanarak eşlik yazmayı öğretmesi ve kılavuzluk etmesi bakımından alanında ilk olma özelliği taşımaktadır. Bu özelliği ile müzik öğretmenlerinin derslerdeki türküleri gitar ile eşiklendirmede kullanabilecekleri örnek bir eşlik modeli ortaya koyması bakımından önemlidir. Ayrıca müzik öğretmenlerinin çalgı düzeylerine uygun olarak eşlik yazabilme ya da belirtilen seviyelendirme aşamalarını uygulayarak yazdığı eşlikleri farklı seviyelere kademelendirme yapabilmeleri bakımından önemlidir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, halk ezgilerine gitarla eşlik yazma ve yapabilme becerisine yönelik geliştirilen “Dörtlü Armoni Temelli” yaklaşım, bir eylem araştırması sürecinde gerçekleştirilmiştir. Bu süreç, araştırmacıların yıllardır süren çalışma ve deneyimlerinin yanı sıra, diğer alan uzmanı eğitimcilerden öneriler alınabileceği “özgürleştirici / geliştirici / eleştirel” eylem araştırması türü ile desteklenmiş ve pedagojik geri dönütler alınmıştır. Eleştirel bakış açısına sahip bu yaklaşımda uygulayıcıya yeni bilgiler, beceriler ve deneyimler kazandırılması ve uygulayıcının kendi uygulamalarına karşı eleştirisel bakış açısı kazanması amaçlanmıştır. Böylelikle, uygulayıcı kendi uygulamalarını bir problem çözme süreci olarak görecektir ve sürekli olarak bu süreç içinde kendi rolünü sorgulayacaktır (Norton, 2009, 54). Eylem araştırması, okulun doğal ortamında gerçekleşen belirli sorunlara odaklanarak öğretim uygulamalarını, değerlendirme araçlarını ve öğrenci çıktılarını iyileştirmek için kullanılabilen döngüsel bir süreçtir. Öğrenenler için anlamlı ve özgün bir

değişim yaratma potansiyeline sahip ve kaliteli bir eylem araştırması, başından sonuna kadar tüm çalışmaya rehberlik eden net hedeflere sahiptir (Barcelona, 2020).

Uygulama Süreci

Bu çalışmada eylem araştırma süreci şu şekilde tasarlanmıştır

- Alanyazın incelenmesi: Gitar eğitimi ile ilgili basılı materyallerin ve bu konuda yapılmış araştırmaların incelenmesi
- Görüş Alma: Alan uzmanı müzik öğretmenlerinden alandaki mevcut duruma yönelik materyal konusunda görüşlerin alınması
- Eylem planı geliştirme: Öneriler doğrultusunda 2 farklı türkü ve 3 farklı zorluk derecesine göre eşlikli türkülerin hazırlanması
- Uygulama Süreci: İlerici armonisine dayalı halk ezgilerine pratik eşlik yazma ve uygulama yaklaşımının geliştirilmesi
- Öğretmen Görüşleri: Geliştirilen öğretim yaklaşımına yönelik öğretmenlerden dönütlerin alınması

Katılımcılar

Araştırmaya alan çalgısı gitar olan, gitar eğitiminde en düşük mesleki deneyimi 14 yıl olan, Türkiye'nin farklı coğrafi konumlarındaki Güzel Sanatlar Lisesinde görev yapan veya yapmış 8 müzik öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerin demografik bilgileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerine İlişkin Demografik Özellikler

Okul / Şehir	Cinsiyet	Ünvan	Mesleki Çalışma yılı
Antalya Bilim ve Sanat Merkezi / Antalya	Kadın	Başöğretmen	24
Mersin Nevit Kodallı G.S.L. / Mersin	Erkek	Uzman Öğretmen	29
Antalya ATSO G.S.L. / Antalya	Erkek	Uzman Öğretmen	24
Tepebaşı Kazım Karabekir İ.O.O. / Eskişehir	Erkek	Başöğretmen	24
Atakum İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü / Samsun	Erkek	Uzman Öğretmen	18
İzmir Işıl Saygın G.S.L. / İzmir	Erkek	Başöğretmen	25
Bolu G.S.L. / Bolu	Erkek	Uzman Öğretmen	14
Hatay Bedii Sabuncu G.S.L. / Hatay	Erkek	Uzman Öğretmen	14

Veri Toplama Araçları ve Analizi

Bu çalışmada, araştırmacının bizzat derslerde katılım göstererek yıllardır deneyimine dayalı olarak karşılaştığı sorunlar, teknikler, eşikleme sürecine ilişkin saha notları ve gözlemleri ile 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış uzman/meslektaş görüşmesinden yararlanılmıştır. Görüşmede alan uzmanlarına mevcut durum tespiti, eşlik yapma için bu çalışmada önerilen yeni yaklaşımları, uygulamaları ve sorunları karşılıklı sorgulamaya dayalı olarak belirlemeleri istenmiştir. Ayrıca uzmanlara bu yeni öğretim yaklaşımının metodik anlatımına yönelik eleştirel bakış açıları da sorgulanmıştır. Toplanan veriler betimsel içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Kuzu (2009), Eylem araştırmalarında kullanılan veri toplama teknikleri, deneyimlere dayalı, sorgulamaya dayalı ve incelemeye dayalı teknikler olarak üç grupta toplanabilir.

- Araştırmacının veri toplama sürecine bizzat katılım gösterdiği aktif ve pasif katılım, katılımcı gözlem, saha notları, toplantı tutanakları ve gözlemler vb. veri toplama araçları denetimlere dayalı teknikler arasında sayılabilir.
- Sorgulamaya dayalı teknikler; yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış veya yapılandırılmış görüşmeler, formlar, anketler vb.
- İncelemeye dayalı teknikler; ses video kayıtları, günlükler, öğrenci ürünleri olarak açıklanabilir.

Eylem araştırmasından elde edilen verilerin çözümlenmesinde en sık kullanılan yöntemler betimsel çözümleme, içerik çözümlemesi ve tümevarım çözümlemesidir. Eylem araştırmasının geçerlik ve güvenilirliği nicel araştırmalardakinden farklılık göstermektedir. Nicel araştırmalarda kullanılan iç geçerlilik, dış geçerlilik, güvenilirlik ve nesnellik eylem araştırmalarına doğrudan uygulanamaz. Ancak bunların yerine eylem araştırmasının geçerliğini test etmek için inandırıcılık, transfer edilebilirlik, güvenilmeye layık olma ve onaylanabilirlik ölçütleri kullanılır'' (Kuzu, 2009, s.428).

BULGULAR

Türk Halk Ezgilerine Dörtlü Armoni ile Gitar Eşliği Yapılmasına Yönelik Geliştirilmiş Öğretim Yaklaşımı

Türk halk ezgilerinin çok seslendirilmesinde İlerici (1970), tarafından öne sürülen dörtlü armoni sistemi kullanılmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde "İlerici"nin dörtlü armoni sistemine dayalı halk ezgileri için gitar eşliklendirilme süreci, açıklamalı işlem basamakları ve örnek uygulamalar ile sunulacaktır.

Eşliklendirme Sürecindeki İşlem Basamakları

1. Belirlenen ses sınırları doğrultusunda Türk halk ezgisinin, tampere ses sisteme uyarlanması
2. Armonik analizi yapılan halk ezgisinin, derece ve akorlarının belirlenmesi
3. Akor geçiş bağlantılarına uygun akorların belirlenmesi
4. Halk ezgisinin özünün ve karakterinin korunması
5. Eşliklendirilen halk ezgisinin zorluk ve kolaylık seviyelerinin oluşturulması

1.Belirlenen ses sınırları doğrultusunda Türk halk ezgisinin, tampere ses sisteme uyarlanması

Gitar yapısal olarak tampere ses sistemine sahip bir çalgı olduğu için koma gibi mikrotonlar bulunmamaktadır. Halk ezgisinde tampere sisteme uygun olan sesler olduğu gibi kullanılırken, komalı sesler ise ezginin karakterine uygun olan en yakın seslere taşınmalıdır.

Gitar eşliği hazırlama sürecinin, birinci örneği Kırşehir yöresine ait "Şu Garip Halimden Bilen İşveli Nazım" türküsünün tampere ses sisteme uyarlanmış notası Şekil 1'de gösterilmiştir.

ŞU GARİP HALİMDEN BİLEN İŞVELİ NAZLI

Şekil 1. Halk Ezgisinin Tampere Ses Sisteme Uyarlanmış Notası

2. Armonik analizi yapılan halk ezgisinin, derece ve akorlarının belirlenmesi

Tampere ses sistemine uyarlanmış bir Türk halk ezgisinin armonik analizinde, türkü melodisinin sesleriyle uyumlu derece ve akorlar belirlenirken ana ezgideki seslerin akorlar içinde bulunmasına özen gösterilmelidir. P. Chen, Lin ve H. Chen (2013), yaptıkları çalışmada, bir akordaki üç notadan birinin melodi notası ile aynı olması durumunda, akorun insan kulağına kabul edilemez bir uyumsuzluk yaşatmadan melodi notasına eşlik etmeye aday olarak seçilebilir olduğunu belirtmiştir.

Türkü ezgisinde yer alan ve ezgi notasının en az bir notasını içeren akorlar, gitar eşlik uyarlamasında kullanılacak akorlar olarak belirlenmiş ve Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Ezgiye Uyumlu Derece ve Akorlar

3. Akor geçiş bağlantılarına uygun akorların belirlenmesi

Halk ezgisine gitar eşliğini oluştururken 7’li ve 9’lu, akorlar kullanılmaktadır. 7’li ve 9’lu, akorların örnek kuruluşu, Şekil 3’te gösterilmiştir.

Bas sese olan aralığı	7	9
	5	5
	4	4
Figürlü bas sembolü	7	9

Şekil 3. Dörtlü Armoni Sisteminde, 7’li ve 9’lu, Akorların Kurulumu ve Gösterimi

Halk ezgisine gitar eşliği yazımında kullanılacak akorların, geçiş bağlantılarında, tablolarla ifade edilen bağlantılar ve bağlantı yönleri kullanılmaktadır. Şekil 4’te gösterilen akorlar aynı zamanda Tablo 1, 2, 3, 4, 5’te belirtilen dereceler ve bağlantı yönlerine uygun olarak belirlenmiştir.

ŞU GARİP HALİMDEN BİLEN İŞVELİ NAZLI

The musical score consists of two staves. The top staff is labeled 'Solo' and the bottom staff is labeled 'Dereceler'. The Solo line is in 2/4 time and B-flat major. It starts with a whole rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note Bb4, a quarter note C5, a quarter note Bb4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest. This is followed by a first ending bracket containing a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note Bb4, a quarter note C5, a quarter note Bb4, a quarter note A4, and a quarter note G4. A second ending bracket contains a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note Bb4, a quarter note C5, a quarter note Bb4, a quarter note A4, and a quarter note G4. The Chords line shows the following sequence: V7, III9, V7, III9, V7.

Şekil 4. Ezginin Derece ve Akor Geçiş Bağlantıları

7'li Akorun 7'li Akora Geçiş Bağlantısı

Tablo 1. Derecedeki 7'li Akordan, 7'li Akora Geçiş Bağlantısı

Dereceler	Bağlantı yönü	Dereceler
I ₇	→	VI ₇
II ₇	→	VII ₇
III ₇	→	I ₇ /VIII ₇
IV ₇	→	II ₇
V ₇	→	III ₇
VI ₇	→	IV ₇
VII ₇	→	V ₇
VIII ₇	→	VI ₇

Tablo 1'de, derecelerdeki akorlar bağlantı yönleri ile gösterilmiştir. Akorlar dereceler arası bağlantı yönü ile birlikte göz önüne alındığında, derecenin 7'li akoru ile alt üçlü derecenin 7'li akoru arasında tek yönlü bağlantı ilişkisi vardır. Derecedeki 7'li akordan, alt üçlü derecedeki 7'li akora geçiş bağlantısı önerilir.

7'li Akorun 9'lu Akora Geçiş Bağlantısı

Tablo 2. Aynı Derecedeki 7'li Akordan, 9'lu Akora Geçiş Bağlantısı

Dereceler	Bağlantı yönü	Dereceler
I ₇	→	I ₉
II ₇	→	II ₉
III ₇	→	III ₉
IV ₇	→	IV ₉
V ₇	→	V ₉
VI ₇	→	VI ₉
VII ₇	→	VII ₉
VIII ₇	→	VIII ₉

Tablo 2'de derecelerdeki akorlar bağlantı yönleri ile gösterilmiştir. Akorlar, dereceler arası bağlantı yönü ile birlikte göz önüne alındığında, derecenin 7'li akoru ile aynı derecenin 9'lu akoru arasında tek yönlü bağlantı ilişkisi vardır. Derecedeki 7'li akordan, aynı derecedeki 9'lu akora geçiş bağlantısı önerilir.

Tablo 3. Farklı Derecedeki 7'li Akordan, 9'lu Akora Geçiş Bağlanışı

Dereceler	Bağlantı yönü	Dereceler
I ₇	↔	VI ₉
II ₇	↔	VII ₉
III ₇	↔	I ₉ /VIII ₉
IV ₇	↔	II ₉
V ₇	↔	III ₉
VI ₇	↔	IV ₉
VII ₇	↔	V ₉
VIII ₇	↔	VI ₉

Tablo 3'te derecelerdeki akorlar bağlantı yönleri ile gösterilmiştir. Akorlar dereceler arası bağlantı yönü ile birlikte göz önüne alındığında, derecenin 7'li akoru ile alt üçlü derecenin 9'lu akoru arasında, iki yönlü bağlantı ilişkisi vardır. Derecenin 7'li akorundan, alt üçlü derecenin 9'lu akoruna geçiş bağlantısı veya alt üçlü derecedeki 9'lu akorundan derecedeki 7'li akoruna geçiş bağlantısı önerilir.

9'lu Akorun 7'li Akora Geçiş Bağlantısı

Tablo 4. Derecedeki 9'lu Akordan, 7'li Akora Geçiş Bağlanışı

Dereceler	Bağlantı yönü	Dereceler
I ₉	↔	III ₇
II ₉	↔	IV ₇
III ₉	↔	V ₇
IV ₉	↔	VI ₇
V ₉	↔	VII ₇
VI ₉	↔	VIII ₇ /I ₇
VII ₉	↔	II ₇
VIII ₉ /I ₉	↔	III ₇

Tablo 4'te derecelerdeki akorlar bağlantı yönleri ile gösterilmiştir. Akorlar dereceler arası bağlantı yönü ile birlikte göz önüne alındığında, derecenin 9'lu akoru ile üst üçlü derecenin 7'li akoru arasında iki yönlü bağlantı ilişkisi vardır. Derecenin 9'lu akorundan, üst üçlü derecenin 7'li akoruna geçiş bağlantısı veya üst üçlü derecedeki 7'li akordan derecedeki 9'lu akora geçiş bağlantısı önerilir.

9'lu Akorun 9'lu Akora Geçiş Bağlantısı

Tablo 5. Derecedeki 9'lu Akordan, 9'lu Akora Geçiş Bağlanışı

Dereceler	Bağlantı yönü	Dereceler
I ₉	→	III ₉
II ₉	→	IV ₉
III ₉	→	V ₉
IV ₉	→	VI ₉
V ₉	→	VII ₉
VI ₉	→	VIII ₉ /I ₉
VII ₉	→	II ₉
VIII ₉	→	III ₉

Tablo 5'te derecelerdeki akorlar bağlantı yönleri ile gösterilmiştir. Akorlar dereceler arası bağlantı yönü ile birlikte göz önüne alındığında derecedeki 9'lu akordan, üst üçlü derecedeki 9'lu akora geçiş bağlantısı önerilir.

4. Halk ezgisinin özünün ve karakterinin korunması

- Türkü melodisinin korunmasına
- Türkü ritmik yapısının korunmasına
- Türkü ile gitar eşliği hız basamağının uyumlu olmasına
- Türkü melodisinin etkisini korumak için gitar eşliğinde uygulanan armonik ve melodik dolgu hareketlerinin türkü melodisinin arka planında kalmasına
- Gitar eşliğinin, türkü seslendiren kişiye rehberlik ettiğinin bilincinde olunmasına
- Gitar çalgısının fiziksel yapısından kaynaklı ses ve pozisyon seçimlerine
- İnsanın fiziksel yapısı kaynaklı, sağ ve sol el parmaklandırma (Duete) seçimlerine
- Gitar eşliğinin, türkü seslendirenin ve türkü dinleyenlerin beğeni ve beklentileri doğrultusunda, müzikal değerleri içinde barındırması ve ilgi arttırmasına özen gösterilerek gitar eşliği yazımında dikkatli bir yaklaşım sergilenmelidir.

Şekil 5. Ezgisinin Gitar Eşliğinde Özünü Koruma Örnek Gösterimi

Halk ezgisinin özünün ve karakterinin korunmasında dikkate alınması gereken temel hususlara uygun olarak yazılan gitar eşliğinden örnek ölçüler Şekil 5'te gösterilmiştir.

5. Eşliğlendirilen halk ezgisinin zorluk ve kolaylık seviyelerinin oluşturulması

- Akor notalarında sadeleştirme ve basitleştirme yapılmasına
- Süsleme notalarında sadeleştirme ve basitleştirme yapılmasına
- Bare, pozisyon ve tel seçimlerinde sadeleştirme ve basitleştirme yapılmasına
- Sağ el ve sol el parmaklandırmalarda (Duete) sadeleştirme ve basitleştirme yapılmasına özen gösterilerek gitar eşliği zorluk ve kolaylık seviyeleri yazılır.

Şekil 6. Ezginin Gitar Eşliği Örneği

Şekil 6' da örnek olarak gösterilen gitar eşliği, zorluk ve kolaylık seviyelerinin oluşturulması için akor notalarında, süsleme notalarında, bare, pozisyon ve tel seçimlerinde, sağ el ve sol el parmaklandırmalarda (Duate) sadeleştirme ve basitleştirme yapılarak yazılmış ve örnek seviyelendirme, şekil 7'de gösterilmiştir.

14

Solo

ne - re - de - sin sen

1. ne - re - de - sin sen

2. ne - re - de - sin sen

Gitar

a tempo

rit.....

Şekil 7. Ezginin Seviyelendirilmiş Gitar Eşliği
ŞU GARİP HALİMDEN BİLEN İŞVELİ NAZLI

Yöresi: Kırşehir
Kaynak Kişi: Neşet Ertaş

Gitar eşlik: Levent Doğru

Solo

Dereceler

V₉ VII₇ V₇ III₇ III₉ V₉

Gitar

6 in D
ad libitum

Largo

C I

Solo

Dereceler

V₉ VII₇ V₇

Gitar

Solo

Dereceler

III₉ V₇ V₇

Gitar

6

Solo

Dereceler

Gitar

Şu ga - rip ha - lim - den bi - len

III₉ V₇ V₉

C I.....

8

Solo

Dereceler

Gitar

iş - ve - li naz - lı göy - nüm hep se - ni a - rı - yor

V₉ V₉

10

Solo

Dereceler

Gitar

ne - re - de - sin sen tat - lı dil - lim gü - ler yüz - lüm

V₉ V₉

12

Solo

Dereceler

Gitar

ey ceş - lan göz - lüm göy - nüm hep se - ni a - rı - yor

VII₇ V₇ III₉ V₇

C I

14

Solo

ne - re - de - sin sen

1. ne - re - de - sin sen

2. ne - re - de - sin sen

Dereceler

V7 III9 V7 III9 V7

Gitar

C I.....

C I.....

Şekil 8. Ezginin Akor Bağlantıları ve Gitar Eşliği

Halk ezgisinin eşliğinde, derece ve akorlar seçilirken, belirlenen akorların, halk ezgisinin melodisinde bulunan ses veya sesleri içinde barındırmasına, tablolarla belirtilen bağlantı yönüne uygun akorlardan olmasına özen gösterilmiştir. Halk ezgisinin, melodisinin korunmasına, ritmik yapısının korunmasına, hız basamağı ile uyumlu olmasına, özen gösterilmiştir. Eşlikteki armonik ve melodik dolgu hareketlerinin belirgin bir biçimde ön plana çıkmamasına özen gösterilmiştir. Eşliğin, halk ezgisini seslendiren kişiye rehberlik ettiğinin bilincinde olunmasına dikkat edilmiştir. Gitar çalgısı için hazırlanan eşlikte, gitar çalgısının fiziksel yapısından kaynaklı ses ve pozisyon seçimlerine, insanın fiziksel yapısı kaynaklı, sağ ve sol el (Duete) parmaklandırma seçimlerine, özen gösterilmiştir. Bununla birlikte, gitar eşliği, halk ezgisi seslendirenin ve halk ezgisi dinleyenlerin beğeni ve beklentileri doğrultusunda, müzikal değerleri içinde barındıran ve Türk halk ezgisine olan ilgiyi arttıran özellikle olmasına özen gösterilerek yazılmıştır. Türk halk ezgisinin tamamı Şekil 8’de gösterilmiştir.

Gitar eşliği hazırlama sürecinin ikinci örneği ise Lüleburgaz yöresine ait “Dere Geliyor Dere” türküsüdür.

1.Belirlenen ses sınırları doğrultusunda Türk halk ezgisinin, tampere ses sisteme uyarlanması

Halk ezgisinde tampere sisteme uygun olan sesler olduğu gibi kullanılırken komalı sesler ise ezginin karakterine uygun olan en yakın seslere taşınmalıdır.

Gitar eşliği hazırlama sürecinin, ikinci örneği Lüleburgaz yöresine ait “Dere Geliyor Dere” türküsünün tampere ses sisteme uyarlanmış notası Şekil 9’da gösterilmiştir.

DERE GELİYOR DERE

Şekil 9. Halk Ezgisinin Tampere Ses Sisteme Uyarlanmış Notası

2. Armonik analizi yapılan halk ezgisinin, derece ve akorlarının belirlenmesi

Türkü ezgisindeki notalardan en az bir notasını içeren seslerden oluşan akorlar, gitar eşlik uyarlamasında kullanılacak akorlar olarak belirlenmiş ve şekil 10'da gösterilmiştir.

DERE GELİYOR DERE

The image shows the musical notation for the folk song 'DERE GELİYOR DERE'. It consists of two staves. The top staff is labeled 'Solo' and shows a melody in G major (one flat) in 9/8 time. The bottom staff is labeled 'Dereceler' and shows the corresponding chords: I₉, III₉, III₉, III₉.

Şekil 10. Halk Ezgisine Uyumlu Derece ve Akorlar

3. Akor geçiş bağlantılarına uygun akorların belirlenmesi

Halk ezgisine gitar eşliği yazımında kullanılacak akorların, geçiş bağlantılarında, tablolarında ifade edilen bağlantılar ve bağlantı yönleri kullanılmaktadır. Şekil 11'de gösterilen akorlar aynı zamanda Tablo 1, 2, 3, 4, 5'te belirtilen dereceler ve bağlantı yönlerine uygun olarak belirlenmiştir.

DERE GELİYOR DERE

The image shows the musical notation for the folk song 'DERE GELİYOR DERE'. It consists of two staves. The top staff is labeled 'Solo' and shows a melody in G major (one flat) in 9/8 time. The bottom staff is labeled 'Dereceler' and shows the corresponding chords: I₉, III₉, III₉, III₉, V₇, III₇, I₉, I₉.

Şekil 11. Ezginin Derece ve Akor Geçiş Bağlantıları

4. Halk ezgisinin özünün ve karakterinin korunması

- Türkü melodisinin korunmasına
- Türkü ritmik yapısının korunmasına
- Türkü ile gitar eşliği hız basamağının uyumlu olmasına
- Türkü melodisinin etkisini korumak için gitar eşliğinde uygulanan armonik ve melodik dolgu hareketlerinin türkü melodisinin arka planında kalmasına
- Gitar eşliğinin, türkü seslendiren kişiye rehberlik ettiğinin bilincinde olunmasına
- Gitar çalgısının fiziksel yapısından kaynaklı ses ve pozisyon seçimlerine
- İnsanın fiziksel yapısı kaynaklı, sağ ve sol el parmaklandırma (Duata) seçimlerine
- Gitar eşliğinin, türkü seslendirenin ve türkü dinleyenlerin beğeni ve beklentileri doğrultusunda, müzikal değerleri içinde barındırması ve ilgi arttırmasına özen gösterilerek gitar eşliği yazımında dikkatli bir yaklaşım sergilenmelidir.

DERE GELİYOR DERE

Yöresi: Lüleburgaz
Derleyen: Muzaffer Sansöz

Gitar eşlik: Levent Doğru

Solo

Dereceler

Gitar

6 in D
Ad libitum

2 Allegretto

Solo

Dereceler

Gitar

5

Solo

Dereceler

Gitar

8

Solo

Dereceler

Gitar

C III ..... C III .....

De - re ge - li - yor de - re ya - le - lel ya - le - lel ku - mu - nu se - re se - re
Ben ar - mu - du diş - le - dim sa - pı - nı gü - müş - le - dim

ya - le - lel - lim al de - re gö - tür be - ni ya - le - lel ya - le - lel
ben ya - ri - min is - mi - ni

ya - rin ol - du - ğu ye - re ya - le - lel - lim a - ma - nın a - man a - man za - ma - nın za - man za - man
men - di - li - me iş - le - dim

I₉ III₉ III₉ III₉ V₇ III₇ I₉ I₉

I₉ III₉ III₉ III₉ V₇ III₇

I₉ I₉ I₉ III₉ III₉ III₉

V₇ III₇ I₉ I₉ I₉ III₉ III₉ III₉

Alan uzmanı gitar öğretmenlerinin tamamı geliştirilen gitar eşliklerinin zorluk ve kolaylık seviyelerinin yazılmasında dikkate alınması gereken temel hususları yeterli ve geçerli bulduklarını belirtmişlerdir. Buna göre, gitar için eşliklenen halk ezgilerinin zorluk ve kolaylık seviyelerinin oluşturulmasında izlenen sürecin olumlu olduğu söylenebilir.

S.4.Türkiye'deki gitar eşikli Türk halk ezgileri materyallerini nitelik ve nicelik açısından değerlendirdiğinizde neler söyleyebilirsiniz?

Alan uzmanı öğretmenlerin bu soruya ilişkin yönelik görüşleri aşağıda yer almaktadır.

AÖ1. Türk halk ezgileri geniş ve zengin bir cevher içermektedir. Farklı bakış açıları ve yöntemler ile düzenlemeler denenmeli ve gelecek nesillerin fikir sahibi olması sağlanması için fırsat verilmelidir.

AÖ2. Bu materyallerin sayısının oldukça az olduğunu düşünmekteyim. Nitelik açısından ise yaş ve seviyeye göre düzenlemeler yapılmalı ve öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilerek bu alanda düzenleme yapmaları teşvik edilmeli.

AÖ3. Böyle bir çalışma olmadığı için gitar literatürüne önemli bir katkı sağlayacaktır.

AÖ4. En büyük problem öğrencilerime çaldırarak seviyede bulamıyorum.

AÖ5. Gitar eşliği ile halk ezgilerinin gelişmeye açık ve geliştirilmesi gereken bir alan olduğunu düşünüyorum.

AÖ6. Türk halk ezgilerinin makamsal olması sebebiyle çok seslendirmede farklı yaklaşımların olabileceği kanısındayım. Tüm çalışmaların kendi içerisinde değerli olduğunu düşünüyorum.

AÖ7. Mesleki müzik eğitimi veren kurumlar içerisinde oda müziği dersi kapsamında yürütülen derslerde, bu tarz çalışmaların alana katkı sağlayabileceği kanaatindeyim.

AÖ8. Gitar eşikli Türk halk müziği eserleri hem yetersiz sayıda hem de öğrenci seviyesine uygun değil.

Bu bulgulara göre, Uzmanların büyük bölümü Türk halk ezgilerinin gitar için eşiklendirilmesine ilişkin mevcut materyallerin nitel ve nicel olarak yetersiz olduğu ve yazılan gitar eşliklerinin, öğrencilerin gitar çalabilme seviyelerinin üzerinde olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca uzmanlar, Türk halk ezgileri gitar eşliklerinin, nitel ve nicel olarak artırılmasının gerekliliği ve ilgili ders öğretmenlerine hizmet içi eğitimler verilmesinin de gerekli olduğu yönünde görüş bildirilmiştir.

S.5. Müzik öğretmenlerinin, Türk halk ezgilerine dörtlü armoni ile gitar eşliği yapabilme becerilerini arttırmaya yönelik geliştirilen eşlik yaklaşımını değerlendirdiğinizde neler söyleyebilirsiniz?

Alan uzmanı öğretmenlerin bu soruya ilişkin yönelik görüşleri aşağıda yer almaktadır.

AÖ1. Bu eşlik çalışması alanında ilk olduğu için literatüre katkı sağlayıp gitar müziğinin gelişmesine katkı sağlayacağını düşünüyorum.

AÖ2. Klasik armonilere göre farklı bir duyuma sahiptir. Bu armonizasyonun öğrenilmesini, öğretmenin becerilerini geliştirerek öğrencilerine daha verimli olmasını sağlayabilir.

AÖ3. Klasik gitarla ilgili yapılmak istenen türkü düzenlemeleri için yol gösterici bir materyal olarak görüyorum.

AÖ4. Türkülere yapılan, dörtlü ve beşli tınları üçlü tınlara göre daha başarılı buluyorum.

AÖ5. Klasik gitarda gitar eşliği yapmaya teşvik edeceğini düşünüyorum.

AÖ6. Türk halk ezgilerini eşliklemeye genç gitaristlere iyi bir seçenek olmasını diliyorum.

AÖ7. Ana çalgısı gitar olan müzik öğretmenlerinin bu eşlikleri rahatlıkla çalabileceğini ama bir yıl gitar eğitimi ve eşikleme dersi alanların bu eşlikleri yapabilmemesinin zor olduğunu düşünüyorum.

AÖ8. Bu çalışma birçok eşlikli çalışmalar yapmak isteyen müzisyenlere yol gösterici niteliktedir. Müzik öğretmenlerine eşlik yazabilme muhakkak öğretilmeli.

Bu bulgulara göre, Uzmanların tamamı araştırmacı tarafından Türk halk ezgilerine dörtlü armoni ile gitar eşliği yapabilme becerilerini artırmaya yönelik geliştirilen eşlik yaklaşımı hakkında genel olarak olumlu düşündükleri, yaklaşımın literatüre katkı sağlayacağı, aynı zamanda çalgı dersi ve müzik öğretmenlerine yol gösterici ve teşvik edici nitelikte olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışma, Türk halk ezgilerine dörtlü armoni ile gitar eşliği yapma becerisini geliştirmek üzere tasarlanan yenilikçi bir öğretim yaklaşımını incelemiştir. Araştırma bulguları, gitar eşliğinin hem teknik becerilerin gelişimine hem de öğrencilerin estetik duyarlılıklarının ve kültürel farkındalıklarının artırılmasına önemli ölçüde katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen veriler, öğretmen geri bildirimleriyle de desteklenmiş; bu yaklaşımın uygulanabilirliği ve etkili sonuçları net bir şekilde gözlemlenmiştir. Özellikle gençlerin gitar çalgısına olan ilgisi, bu yaklaşımı eğitimde etkili bir araç haline getirmiştir.

Araştırmada geliştirilen dörtlü armoni temelli gitar eşliği yaklaşım, Türk halk ezgilerinin özgün karakterini koruyarak modern eğitim uygulamalarına entegre edilebileceğini göstermiştir. Bu yaklaşım, halk ezgilerinin kültürel dokusunu muhafaza ederken, öğrencilerin geleneksel müzikle daha derin bağlar kurmasını ve müzik tercihlerini çeşitlendirme becerilerini geliştirmelerini sağlamıştır. Tagg'in (2000), vurguladığı gibi, eşlik, melodiye destek sağlayan bir unsur olmanın ötesinde, müzikal anlatımı güçlendiren bir bileşendir. Guilbault'un (2004), müzikal deneyimlerin gelişimindeki eşliğin rolüne dair görüşleri de bu bulguların akademik temelini desteklemektedir.

Geliştirilen yaklaşım, müzik öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine önemli katkılar sağlama potansiyeline sahiptir. Araştırma, halk ezgilerine eşlik becerilerindeki eksikliklerin bu yaklaşımla giderilebilme yönünde gelişim sağlandığını ve müzik eğitiminin niteliğinin geliştirilebileceğini ortaya koymuştur. Hizmet içi eğitim programları ve farklı zorluk seviyelerine uygun materyallerin geliştirilmesi, bu becerinin öğretmenler ve öğrenciler tarafından kazanılmasını kolaylaştıracaktır. Özellikle Eisenhardt'ın (2014), gitarın melodik ve ritmik işlevleri bir arada yerine getirebilme kapasitesine dair vurguları, bu yaklaşımın çok yönlülüğünü desteklemektedir. Bu çerçevede araştırma, Türk halk ezgilerinde gitar eşliğinin

kullanılmasının kültürel süreklilik ve müzikal zenginliğin korunmasının önemli bir aracı olduğunu gösterdiğinden sadece teknik becerilerin geliştirilmesine değil, aynı zamanda kültürel bağların güçlendirilmesine de hizmet etmektedir. Tagg'in (2000), eşliğin duygusal etkileri artırma rolü üzerine yaptığı vurgu, bu araştırmanın bulgularıyla uyumlu çıkmaktadır. Ayrıca, çalışma, halk ezgilerinin müzik eğitiminde daha geniş bir yer edinmesi için somut öneriler sunarak gelecekteki araştırmalara yol göstermektedir.

Uzman görüşleri, geliştirilen yaklaşımın hem uygulanabilirliği hem de etkili sonuçlarıyla müzik eğitiminde önemli bir çerçeve sunduğunu desteklemektedir. Bu yaklaşım, farklı seviyelerdeki bireyler için uygulanabilir çözümler sunarak hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin teknik becerilerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca, halk ezgilerinin zengin melodik ve makamsal yapısını dikkate alarak, farklı armonik yaklaşımlara kapı araladığı vurgulanmıştır. Bu durum, müzik eğitiminin geleneksel ve modern bileşenlerini bir araya getiren yenilikçi bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, çalışma hem eğitmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyen hem de öğrencilerin müzikal deneyimlerini zenginleştiren değerli bir temel oluşturmaktadır. Geliştirilen eşliklendirme yaklaşımının hem öğretim süreçlerine hem de literatüre önemli bir katkı sunduğu; mevcut eğitsel materyallerin niteliğinin artırılması ve öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesinde çözüm odaklı bir yaklaşım ortaya koyduğu ifade edilebilir. Gelecekteki çalışmaların, farklı yaş grupları, çalgılar ve öğretim ortamları gibi çeşitli bağlamalarda bu yaklaşımın uygulanabilirliğini araştırması önerilmektedir. Ayrıca, bu yaklaşımın uluslararası müzik eğitiminde kullanım potansiyeli değerlendirilmelidir. Bu tür araştırmalar, Türk müziğinin uluslararası platformlarda daha geniş bir etki yaratmasını sağlayabilir. Türk halk ezgilerinin eşikleme modeli olan dörtlü armoni sistemi diğer kültürlerin halk ezgilerinde de kullanılarak müzikler arası karşılaştırma ya da farklı tınılar elde edilebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, araştırma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması içinde olmadığını beyan eder.

Etik Beyan

Bu çalışma kapsamında öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı gizliliğinin korunmasına özel önem verilmiş, yazılı onam alınmış ve süreç boyunca etik kurallar gözetilmiştir. Etik onay, MAKÜ Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından verilmiştir (Etik Kurul Karar Numarası: GO 2024/584 - Tarih: 01.10.2024).

Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Beyan

Bu makalenin herhangi bir sürecinde yapay zekâ aracı kullanılmamıştır.

KAYNAKÇA

- Akgül, A. 2013. "Enstrüman Eşlikli Uygulamaların İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Başarı ve Tutumlarına Etkisi." PhD diss., Marmara University.
- Aydınöğlu, O. 2005. "Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan "Eşlik (Korepetisyon)" Dersinin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi." Master's thesis, Marmara University.

- Bağcı, H. 2009. "Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi." PhD diss., Marmara University.
- Barcelona, A. B. 2020. "An Analytic Hierarchy Process for Quality Action Researches in Education." *International Journal of Evaluation and Research in Education* 9(3): 517-523.
- Börekci A., and Nacakçı, Z. 2020. "Türkiye'deki Uzun Havalarnın Yapısal ve Karakteristik Özelliklerinin Bilinirliğine Yönelik Bir Değerlendirme." *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (32): 84-99.
- Bulut, D. 2004. "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Alınan Piyano Eğitiminin Müzik Öğretmenliğinde Kullanılabilirliği." 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Süleyman Demirel University, Isparta, Türkiye, April 2004.
- Chen, P. C., Lin, K. S., and Chen, H. H. 2013. "Emotional Accompaniment Generation System Based on Harmonic Progression." *IEEE Transactions on Multimedia* 15(7): 1469–1479. <https://doi.org/10.1109/tmm.2013.2267206>.
- Çalışır, P. C. 2023. "Müzik Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kapsamında Eşlik Kullanımına İlişkin Müzik Öğretmenleri Görüşleri (Konya ili örneği)." Master's thesis, Necmettin Erbakan University.
- Çevik, D. B. 2011. "Müzik Öğretmeni Adaylarının Eşlik Dersine Bakış Açuları ile Derste Zorlandıkları Konulara İlişkin Çözüm Önerileri." *Kastamonu Eğitim Dergisi* 19(1): 345-360.
- Çevik, D. B., and Güven, E. 2011. "İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkılarına Piyanoda Eşlik Yapabilme Konusuna İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Çalışma." *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 14(25): 86-98.
- Demirtaş, S. 2011. "İlköğretim 7. Sınıf Müzik Dersinde Şarkıların Piyano Eşlikli Öğretilmesinin Öğrenci Kazanımlarına Etkileri." Master's thesis, Pamukkale University.
- Eisenhardt, L. 2014. Baroque guitar accompaniment: where is the bass? *Early Music*, 42(1), 73–84. <https://www.jstor.org/stable/26546381>.
- Ergen, D. 2010. "İlköğretim Düzeyinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi." PhD diss., Dokuz Eylül University.
- Foster, C., and Causby, M. 2024. "Instrumental Music Education in Rural Mississippi: A Descriptive Study." *Journal of Music Teacher Education* 33(2): 48-65. <https://doi.org/10.1177/10570837231182401>.
- Galizio, M., and Hendrick, C. 1972. "Effect of Musical Accompaniment on Attitude: the Guitar as Prop for Persuasion." *Journal of Applied Social Psychology* 2(4): 350-359.
- Guilbault, D. M. 2004. "The Effect of Harmonic Accompaniment on the Tonal Achievement and Tonal Improvisations of Children In Kindergarten and First Grade." *Journal of Research in Music Education* 52(1): 64-76.
- Huisman Koops, L. 2010. " "Denuy jangal seen bopp"(They teach themselves): Children's Music Learning in the Gambia." *Journal of Research in Music Education* 58(1): 20-36.
- İlerici, K. 1970. *Bestecilik Bakımından Türk Müziği ve Armonisi*. İstanbul, Türkiye: Millî Eğitim Basımevi.
- Jensen, R. d'A. 1985. *The Guitar and Italian Song, Early Music, Volume 13, Issue 3, August 1985, Pages 376–383*, <https://doi.org/10.1093/earlyj/13.3.376>.

- Kardeş, B., and Demirci, Ş. A. 2019. "Müzik Derslerinde Eşlik Kullanımının Müzik Öğretmenleri Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi." *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi* (42): 157-172.
- Koç, O. 2021. "Ortaokul Müzik Kitaplarındaki Makamsal İçerikli Şarkıların Eşliklenmesine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri." Master's thesis, İnönü University.
- Köz, E. 2007. "İlköğretim İkinci Kademe'de Görev Yapan, Bireysel Çalgı Eğitimi (Gitar) Alanı Mezunu, Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkılarına Eşlik Etmede Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Önerileri." Master's thesis, Marmara University.
- Kuzu, A. 2009. "Öğretmen Yetiştirme ve Mesleki Gelişimde Eylem Araştırması." *Journal of International Social Research* 1(6).
- Lyke, J. B. 1969. "What should our piano minors study?." *Music Educators Journal* 56(4): 49-53.
- Manuel, P. L. 2003. *Flamenco Guitar: History, Style, and Context*. New York, United States: City University of New York.
- Milli, M. S. 1999. "İlköğretim Okullarında Piyano ve Diğer Klavyeli Çalgıların Müzik Öğretmenleri Tarafından Kullanımı ve Eğitime Katkıları." Master's thesis, Pamukkale University.
- Norton, L. 2009. *Action research in teaching and learning: A practical guide to conducting pedagogical research in universities*. Routledge.
- Onuray Eğilmez, H. 2003. "Türkiye`de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Piyano Öğretiminin Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Piyano/Elektronik Org Kullanabilme Yeterliklerine İlişkin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi." PhD diss., Gazi University.
- Öztürk, G., and Öztürk, Ö. 2019. "Müzik Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçları (Tokat İli Örneği)." *Kastamonu Eğitim Dergisi* 27 (5): 1921-1934.
- Piji, P. 2018. "Piyano Eşliğinin Eğitim Müziğindeki Önemi ve Müzik Öğretmenlerine Yönelik Piyano Eşlik Yöntemleri." Master's thesis, Haliç University.
- Pramadita, T. O., and Machfauzia, A. N. 2020. "Guitar Accompaniment for Folk Songs Learning Material for Junior High School Students." *Proceedings of the 3rd International Conference on Arts and Arts Education (ICAEE 2019)*. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.200703.053>.
- Schwartzberg, E. T., and Silverman, M. J. 2012. "Effects of Pitch, Rhythm, and Accompaniment on Short-and Long-Term Visual Recall in Children with Autism Spectrum Disorders." *The Arts in psychotherapy* 39(4): 314-320.
- Sönmezöz, F. 2006. "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Eşlik Öğretiminin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi." PhD diss., Gazi University.
- Springer, D. G., and Silvey, B. A. 2018. "The Role of Accompaniment Quality in the Evaluation of Solo Instrumental Performance." *Journal of Research in Music Education* 66(1): 92-110. <https://doi.org/10.1177/0022429418761044>.
- Şimşek, P. R. 2019. "Eğitim Müziği Dağarı Oluşturmada Klasik Müzik Eserlerinin Armonik Çözümlemeleri ve Eşlik Modelleri." PhD diss., Dokuz Eylül University.
- Tagg, P. 2000. *Melody and accompaniment*. Articles for Encyclopedia of Popular Music of the World (EPMOW). <https://tagg.org/articles/xpdfs/melodaccUS.pdf>.
- Uyan, M. O. 2017. "Solfej Eğitiminde Eşlik Çalgısı Olarak Gitar ve Piyano Kullanımının Karşılaştırılması." *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2017(8): 142-149.

- Van Amersfoort, J. 2013. 'The notes were not sweet till you sung them': French vocal music with guitar accompaniment, c.1800–1840, *Early Music*, Volume 41, Issue 4, November 2013, Pages 605–619, <https://doi.org/10.1093/em/cat094>.
- Xin, X. 2023. "The Application Research of Piano Accompaniment in Music Education." *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media* 19(1): 179–185. <https://doi.org/10.54254/2753-7048/19/20231426>.
- Yılmaz, E. 2010. "Okul Şarkılarının Klasik Gitar ile Eşliklendirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri ve Okul Şarkıları İçin Eşliklendirme Örnekleri." Master's thesis, Niğde University.
- Yungul, O. 2008. "Okul Şarkılarının Gitar ile Eşliklenmesinde Örnek Bir Model." Master's thesis, University.
- Zavadska, G. and Davidova, J. 2019. "Composition of Song Accompaniment as a Form of Developing Future Music Teachers' Harmonic Hearing." *The European Journal of Social & Behavioural Sciences* 24(1): 106-117. <https://doi.org/10.15405/ejsbs.250>.